

Iacobi Menochij

- 13 Presumptiones hominis efficaciores tollere iuris presumptiones.
 14 Indigentia probationem sumi ex mutuo, cuius nomine quis diu soluerit vñuras.
 15 Posidentem nunc, non presumi possedit se tempore predicto.
 16 Iactare suum neminem presumi.
 17 Mulieres esse auratas, nec presumi sumere mutuo cum habent.
 18 Diligentiam in exigendo debito presumi.
 19 Testem singularem de facto proprio probare maxime accedente conjectura, nu. 20.
 21 Testem, qui aliud singularis non probaret, facere plus quam semiplenam probationem cum de facto suo dicit.
 22 Juramentum suppletivum posse deferri ei qui testem habet de facto proprio.
 23 Rationes non dici integrè redditas, nisi datis, et acceptis integrè editis.
 24 L. cum seruis, ff. de cond. & demon. declarata.
 25 Administratorem consequi liberationem rationibus redditis.
 26 Bonorum appellatione contineri non causa debitorum.
 27 Presumptionibus contrarijs preferri benignorem.
 28 Mulierem subrahentem pecunias mariti non posse conueniri, nisi actione, rerum amotarum.
 Actionem rerum amotarum dari viro ob subtractas res ab vxore.
 29 Presumptione speciali tolli generalem.
 30 L. Quintus presumptionem cessare cum mulier habet bona vxore de suo presumi acquirere cum habet bona.
 31 Vxore non presumi ex bonis viri acquirere, qui expendit plus redditibus.
 Acquisitiones vxoris non presumi ex bonis viri, cuius viri impensas superant redditus.
 32 Reditus ostendere an acquisita per prelatum sint ex proprijs.
 Prelatum egenum patrimonio non presumi ex proprijs bonis acquisuisse, sed ecclesia.
 Mulierem viri pauperis, non presumi ex bonis viri acquirere.
 34 Presumptionem, quæ stat pro reo, preualere.

F A C T I S P E C I E S .

Illustrissime Domina Eleonora & Lucretia sorores filia Illustris. D. Giberthi Pij de Saxolo, anno 1574. matrimonio traditæ fuerunt, Do. Eleonora nupse Illustrissimo do. Ioanni Bentiuolio do. Lucretia Illustris. dom. Comiti Iacobu de Collalto: Et eodem tempore ha. sorores diuiderunt bona communia sibi à patre relicta dom. Eleonora obuenierunt immobilia do. Lucretia vero debitorum nomina, quæ erat summa aureorum octo millium sexcentum septuaginta octo. Conuenerunt tamen he. sorores, quod do. Eleonora teneretur sua impen sa exigere predictam quantitatatem intra quadriennium, tanquam ipsi do. Lucretia numerare: cum vero dicta do. Eleonora intra dictum tempus dimidiā tantum dicta quantitatis exegisset, Et ipsi do. Lucretia persoluisset, factum est, ut anno 1579. mense Augusti ipsa dom. Lucretia inerit Mutinam, ubi commorabatur dicta do. Eleonora, ut eam compelleret alteram dimidiā pecunia sibi soluere. Quod cum nondum, ob debitorum tergiuersacionem, potuisset in totū exigere, coacta fuit, ut sorori satisficeret, mutuo accipere aureos mille ab Illustrissimo dom. Marco Pio Saxoli domino. Id quod contigit eodem mense Augusti, quo sanè tempore ipsa dom. Eleonora commorabatur cum predicto do. Ioanne

Bentiuolio eius marito, apud quem usque ad annum 1594. administrando domum permanxit: Quo medio tempore hoc est ab eo anno 1579. usq. ad annum 1588. dicta do. Eleonora paulatim sic diversis vicibus restituit dicto dom. Marco Pio mutuum mille aureorum ab eo iam receptum: sicuti ipsem dom. Marcus in instrumento receptionis mutui attestatus est: cum verò dicta dom. Eleonora recessisset à dicto eius marito do. Bentiuolio, contendit nunc ipse do. Bentiuolius, dictam dom. Eleonoram restituisse dictum mutum ex pecunia sui ipsius Bentiuoli, iuxta iuris presumptionem ex l. Quintus ff. de donatio. inter virum & vxo. & l. etiam C. eo. Predicta vero do. Eleonora assertit, restituisse dictum mutum ex pecunia a se exacta a dictis debitoribus. Quia de exactione constare dicitur ex aliquibus aliquorum debitorum apothis, ac etiam ex testibus. Illustres & doctissimi huius causa & controvergia iudices excitarunt aduersus dictam dom. Eleonoram dubitationes & motuas, quibus responderi & satisfieri requiruntur.

Initium à Domino.

C O N S I L I U M M C I I .

I si iure existimo acutissimis excitatis dubitationibus aduersus Illustrissimam Do. Eleonoram satisfactum abunde esse ex his, quæ scripserunt praestantissimi iuris consulti Camillus Coruceius & Ludouicus Cattaneus, quos honoris causa nomino. Verum tamen, ut honesto huius pudicissimæ patronæ desiderio satisfactam, paucis dicam quod & ego sentio. Et quidem sentio predictam Do. Eleonoram non ex mariti pecunia, sed ex propria restituisse illos mille aureos a te mutuo suscepitos ab Illustris. dom. Marco de Pij. Huius veritatis demonstrandæ gratia, constituo & explico quatuor conclusiones.

Prima quarum est, illam iuris presumptionem, quæ faciunt Pomponius in l. Quintus ff. de donatio. inter virum & vxo. & Alexander Seuerinus in l. etiam C. cod. tit. Quod scilicet quæ sita ab vxore constante matrimonio presumuntur acquisita ex bonis & pecunia mariti, tolli contraria hominis presumptione. Nam licet hæ presumptione sit iuris, ut ex multorum sententia scripsi in commentariis de presumptionibus lib. 3. presumpt. 51. nu. 1. & 2. Et illis nunc accedunt Fulgosius in cons. 198. In quaestione proposita in principio & Parisius in cons. 42. num. 2. lib. 1. Attamen presumptione hæ diluitur, ab ea quo receditur contraria & presumptione validiore etiam si non iuris sed hominis sit; sicuti iuris presumptionem tolli & dilui contraria efficaciori hominis presumptione scripsi in l. 1. de presumptione, quæst. 30. nu. 6. vbi huius opinionis commorauit quam plures. Et in specie idem affirmant per multi, quos retuli & probauit predicta presumpt. 51. nu. 32. cum dixerunt presumptionem dicta l. Quintus tolli, quando mulier effet adeò industria, ut verisimili ter ex suis negotiationibus potuisset acquirere bona illa, ex lucris ex se factis, vt si esset Chirurga, vel obstetrix, vel lanificio aliouè artificio perita, vel si mercaturam exerceret. Et prater doctores à meillo in loco congestos, idem scribit Ioannes Lupus in rub. extra de donationibus inter virum & vxo. §. 60. num. 19. vers. hinc est etiam, sic quoque in eadem presumpt. 51. nu. 63. scripsi, presumptionem dicta l. Quintus, dilui, quando constat mulierem diuitem nupsisse viro pauperi. Id quod præter doctores illo in loco à me allegatos,

Consilium MCI.

5

sumitur tempore præterito habuisse: sicuti post Baldū & alios scripsi in commentariis de presumptionibus, lib. 6. presumpt. 62. in fine & in presumpt. 65. nu. 2. 3. & 4. vbi de dominio & possessione ita scripsi.

Tertia est conclusio. Dom. Eleonoram exegisse debitos illos, quos nomine & pro commodo fororis exigere tenebas. Hæ conclusio multis vera demonstratur.

Primum presumptione illa, qua dicimus, neminem præsumum velle iactare suum, le, cum de indebito, in prin. ff. de probatio; & alii, comprobauit in libr. 2. de arbitriis iudicium. casu. 88. n. 1. & 2. Porro Do. Eleonore suum iactasset, si dicceramus eam mutuo suscepisse pecuniam numeratam forori; & non exegisse, sibi debitam à debitoribus. Et hoc max. locum habet in muliere, t. quæ parca, ne dicam, auara, esse solet; ut scribunt Accursius, & Bart. in l. quæ dotis in glo. 1. ff. soluto matr. & alii permitti cogesti a Tiraquello de legibus conubialibus in lege noua. nu. 53.

Secundum accedit quod Do. Eleonora tenebatur exiger dictos debitos & restituere mutuum dicto Do. Marco Pio. Est ergo presumendum t. eam fuisse in exigendo diligenter, non autem negligenter; sicuti respondit Roma. in cons. 481. nu. 9. Et decidit Rota Roma. in decis. 131. num. 6. in secunda parte, in nonnullis editis.

Tertio exactionem hanc factam fuisse à Do. Eleonora, probant duo testes, nempe Domini Capitanus Constantius Pius Quirinus, qui affirmant predictam dominam Constante matrimonio & post suscepitum mutuum mille aureorum exigisse magnam pecuniam sumam à dictis debitoribus. Nec repugnat quod dicitur in motuis pag. 2. vers. Nunc igitur. &c. testimonium dicti Dom. Quirini esse singulare & ob id fidem non facere li. iusfirmandi C. de testibus.

Nam responderetur primò, quod etiā si admittimus, dictum Do. Quirinum esse testem & singularem; tamen cum depositur de facto a se ipso, ex quo nullū ipse vel fuerit vel damnum sentire potest, dicitur facere plenam probationem, scribunt Castren. in liqui. cuncte C. de seruis fug. in cons. 34. Ego Paulus colui 2. vers. pto secundo uero facit. & in consil. 336. Primo queritur col. 3. vers. item non obstat. libr. 1. & in consil. 110. Visa petitione col. 2. in princ. libr. 2. Alex. in consil. 192. nu. lib. 6. Socin. Senior in consilio 28. col. 2. ver. tertio, quia & consil. 49. col. 2. vers. quinimo fortius li. 3. Iason in l. cunctos populos in prima lectura nu. 66. C. de summa trin. & fide cathol. Decius in consil. 650. nu. 9. Et quamquam ab hac opinione dissentient multi, & de qua ego aliquando dubitau: attamen adnuntiant omnes, plene probare, quando aliqua conjectura 20. t. concurrit: sicuti extant nostri in casu in quo apparer credita inter ipsam Do. Eleonoram & Do. Lucretiam fuisse ante eorum matrimonium firmata; ac maiori ex parte descripta in instrumento.

Præterea negari nō potest quin hic testis & singularis de facto proprio deponēt faciat probationem plusquam semiplena, postea quæ testis alias singularis p̄bet ut scribit post alios Ripa in l. admonendi. nu. 115. ff. de iure iura; qui communem esse opinionem testatur & si ipse dubitat. Quare ex hoc sequitur Do. Eleonora deferrit posse iuramentum in supplementum t. probationis: ut in terminis nostris ad declarationem dicta l. Quintus, respondit Fulgosius in consil. 198. In quaestione proposita col. 2. in fin. vers. Sed & si non plena. Et his intelligimus celsare quod dicitur in motuis pag. 1. atergo, in principio solutionem seu exactionem pecunie à communiter contingitibus fieri & probari per testes vel instrumenta. Hæ sanè consideratio celsat hoc nostro in casu: cum exactio predicta sat, superque probata sit testibus, ac etiam (ut in facto presupponitur) apochis receptionum, quas receuutas vulgus appellat.

Nec